

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Φ. ΚΑΝΑΚΗ, Α'. Μουσαίου, Τὰ καθ' Ἡρῶ καὶ Λεάνδρου.
Β'. Ποπλίου Ὀβιδίου Νάωνος, Ἐπιστολαὶ Ἡρωίδων, Ἐν Σύρφ,
Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Φρέρη, 1972. Σχ. 8 σελ. 108.

Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι τὸ ἐνδέκατον μιᾶς σειρᾶς ἐκδόσεων ἀρχαίων συγγραφέων, τοὺς ὁποίους ἐκδίδει μετὰ σχολίων, πεζῆς κατὰ λέξιν μεταφράσεως καὶ ποιητικῆς εἰς σύγχρονον ποιητικὸν ὕφος ἀποδόσεως, μὲ ρυθμὸν ἐνὸς βιβλίου κατ' ἔτος ὁ ἀκαταπόνητος Κανάκης, ὁ ἔξοχος αὐτὸς φιλόλογος. Ἡ προτίμησις του στρέφεται πρὸ τοὺς συγγραφεῖς τῆς Ἑλληνιστικῆς περιόδου καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς, τότε ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία ἤκμαζε μὲ τὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Περγάμου, τῆς Ρόδου, τῆς Γάζης καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων κέντρων τοῦ Ἀσιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὶν ἀκόμη τὰς καταργήσῃ ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ὅτε ἡ λογοτεχνία στοιχοῦσα εἰς τὰ ἀρχαῖα πρότυπα ἔτεμνεν ἐν τούτοις νέας ὁδοὺς καὶ ἐδγμιουργεῖ ἴδιον ὕφος.

Μὲ τὴν παρῶσαν ἐκδοσὶν του μᾶς παραδίδει τὸ μικρὸν ἀριστούργημα τῶν 343 στίχων τοῦ Μουσαίου, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ πόσον ἀκόμη μετὰ 1300 ἔτη ἡ ἐπίδρασις τῶν Ὀμηρικῶν Ἐπῶν ἦτο ζωηρὰ καὶ πόσον ρεαλιστικὴ ἦτο ἡ παρατήρησις τοῦ Πλάτωνος ὅτι «τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν πεπαίδευκεν οὗτος ὁ ποιητής». Τὸ ἐπύλλιον τοῦ Μουσαίου μὲ εἰκόνας καὶ σκηναὶς χαριεστάτας, μὲ πλοκὴν τεχνικωτάτην, μὲ ποιητικὰς ἐκφράσεις κομψοτάτας καὶ γλωσσικὴν διατύπωσιν ἄνετον, εἶναι ἐν μικρὸν ἀριστούργημα τῆς μετακλασσικῆς Ἑλληνικῆς γραμματείας, τὸ ὁποῖον ἔσχεν ἐπίδρασιν ζωηροτάτην εἰς ὅλην τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ κατόπιν μέχρι σήμερον, ὡς ἐκθέτει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τοῦ βιβλίου.

Τοῦτο τὸ περίκομψον ἔργον παρουσιάζει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν σήμερον ὁ Κανάκης εἰς τὸ πρωτότυπον, εἰς πεζὴν κατὰ λέξιν μετάφρασιν, εἰς πλούσιον σχολιασμὸν γλωσσικὸν καὶ πραγματολογικὸν καὶ εἰς νεοελληνικοὺς δεκαπεντασυλλάβους. Καὶ καθὼς εἰς τὰ προηγούμενα ἔργα του, οὕτω καὶ ἐδῶ ὁ ἄρτιος φιλόλογος ἀποδίδει ἔργον ἄψογον.

Ἐκτὸς τοῦ Μουσαίου ὁ μῦθος τῆς Ἡροῦς καὶ τοῦ Λεάνδρου εἶχε συγκινήσει πρὸ αὐτοῦ καὶ ἄλλους ποιητὰς καὶ δὴ καὶ τὸν Ὀβίδιον, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ καὶ συγκρίσις μεταξὺ τῶν δύο δημιουργιῶν. Ὁ Ὀβίδιος ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δύο ποιητικὰς συνθέσεις εἰς τὴν σειρὰν «Ἐπιστολαὶ Ἡρωίδων», τὴν 18ην ἐπιστολὴν «Λεάνδρος πρὸς Ἡρῶ» καὶ τὴν 19ην «Ἡρῶ πρὸς Λεάνδρον». Εἰς ἐκάστην τῶν ἐπιστολῶν ἐγκαταπλέκεται ἐπιτηδείως ἡ ἐξιστόρησις τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους. Τὰς ἐπιστολάς ταύτας ἐκ στίχων 218 καὶ 210 ἀντιστοίχως τὰς παρουσιάζει ὁ συγγραφεὺς 1) εἰς τὸ πρωτότυπον, 2) εἰς ἀνασύνθεσιν τοῦ πρωτοτύπου διὰ τοποθετήσεως τῶν φράσεων κατὰ τὴν φυσικὴν τῶν σειρὰν, 3) εἰς σχόλια γλωσσικὰ καὶ πραγματολογικὰ, 4) εἰς μετάφρασιν πεζὴν κατὰ λέξιν καὶ 5) εἰς ἔμμετρον ἐν νεοελληνικῇ γλώσσῃ ἐλευθέραν ἀπόδοσιν εἰς 15 συλλάβους. Ἡ κατὰ λέξιν μετάφρασις φέρει τὸν ἀναγνώστην πλησιέστερον πρὸς τὴν διατύπωσιν τοῦ ποιητοῦ, ἡ ἔμμετρος ἀπόδοσις τὸν ὀδηγεῖ εἰς διατύπωσιν συγχωνευμένην τῶν ἐκφράσεων τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ μεταφραστοῦ, ὡς βεβαίως συμβαίνει κατὰ κανόνα ἐπὶ τῶν μεσαφράσεων. Ὁ Κανάκης ὁμῶς, βαθὺς γνώστης τῆς Λατινικῆς, ἴσταται πλησιέστατα πρὸς τὴν φράσιν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ προτύπου του.